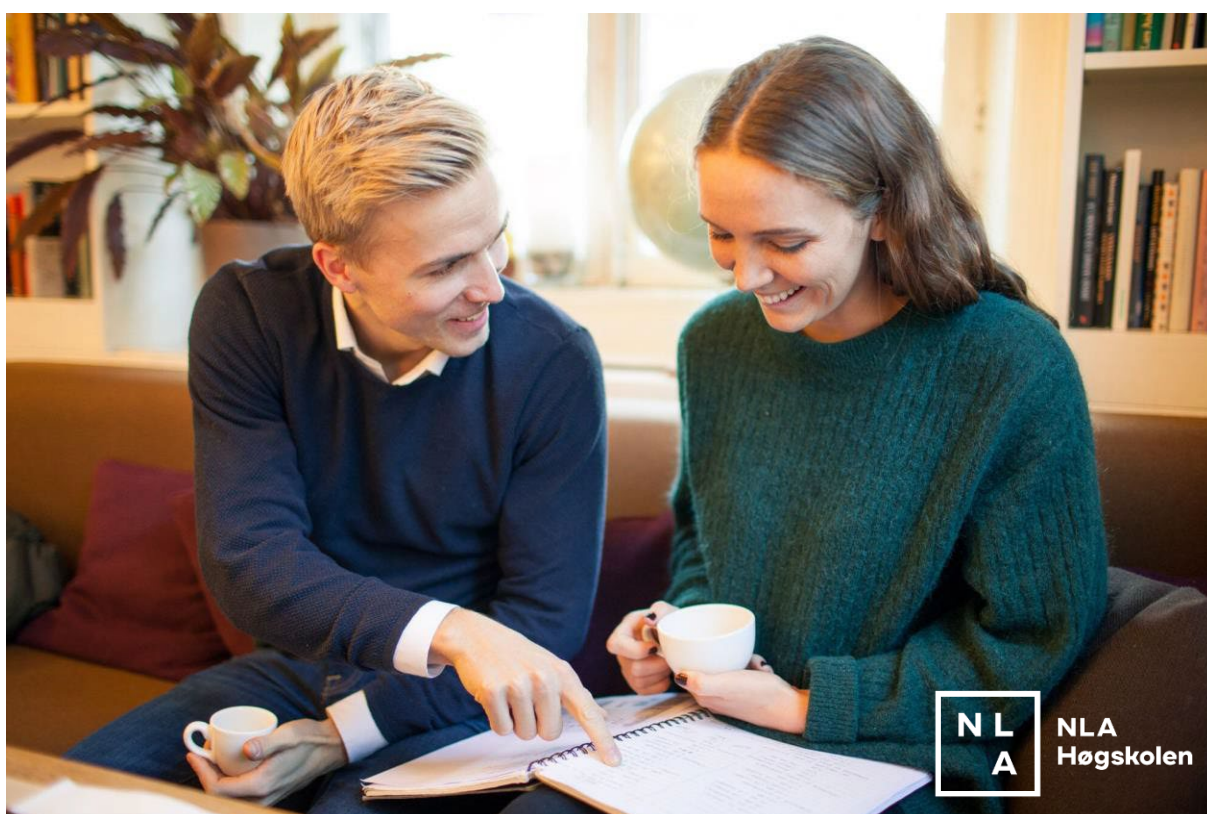

Ekstern evaluering av
Bachelor i pedagogikk (BAPED)

og

Bachelor i pedagogikk med vekt på spesialpedagogikk
og interkulturell pedagogikk (BAPEDSPIP)

NLA
Høgskolen

1. INNLEDNING

Programmene Bachelor i pedagogikk (BAPED) og Bachelor i pedagogikk med vekt på spesialpedagogikk og interkulturell pedagogikk (BAPEDSPIP) har gjennomgått ekstern evaluering.

Evalueringskomiteen har bestått av:

- Sverre Tveit (førsteamanuensis v/ UiA) komitéleder
- Rune Hausstatter (professor v /HiNN)
- Ingunn Sebjørnsen (arbeidslivsrepresentant v/ Bergen kommune)
- Jannike Elise Nielsen (studentrepresentant)

Evalueringsgruppen hadde møter i Teams 30. november og 15. desember i 2023 og 3. januar i 2024.

Kristin Belt Skutlaberg har fungert som komiteens sekretær. Komiteen takker for sekretærens tilrettelegging og sammenfatninger, som har sikret oversikt og framdrift i arbeidet slik at komiteen har kunnet konsentrere seg om de faglige spørsmålene.

På grunnlag av det tilsendte materiale har evalueringskomiteen vurdert:

- 1) om programmets læringsutbytter er hensiktsmessige, f.eks. med tanke på videre studier i inn- og utland og til arbeidslivsrelevans.
- 2) om fagmiljøet (i lys av kravene i NOKUTs studietilsynsforordning § 2-3 (<https://lovdata.no/for-skrift/2017-02-07-137/§2-3>)) er slik at studentene kan oppnå læringsutbytte.
- 3) om emnetilbudet og emnesammensetningen (vurdert opp mot faglig innhold, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger) er slik at studentene kan oppnå læringsutbytte.
- 4) om programmet
  - bidrar til å realisere høgskolens formål
  - vektlegger arbeidslivsrelevans, forskningsbasert utdanning og internasjonalisering
  - legger til rette for et godt læringsmiljø
  - har tilstrekkelig andel studenter som gjennomfører på normert tid

Ut fra disse vurderingene, som gjennomgås på de neste sidene, har komiteen konkludert med at det er godt grunnlag for at programmene Bachelor i pedagogikk (BAPED) og Bachelor i pedagogikk med vekt på spesialpedagogikk og interkulturell pedagogikk (BAPEDSPIP) blir videreført. Det anbefales mindre endringer knyttet særlig til obligatoriske emner, internasjonalisering og yrkesorientering.

Evalueringskomiteen finner at egevaluering vi fikk tilsendt var gjennomarbeidet og svarer på mye av det som skulle evalueres. Særlig mht. målgruppe og rekruttering (1.3) vises det til internevalueringen og statistikken som legges fram der. Evalueringpunkter som er særlig vektlagt i denne evalueringen er kvalitetsarbeid (1.1), studieplan og læringsutbytte (1.2), internasjonalisering (1.5) og samfunns- og arbeidslivsrelevans (1.6).

Med vennlig hilsen

Sverre Tveit
Komiteleder

1.1 KVALITETSARBEID

Komiteens synspunkter:

Studieprogrampresentasjonen er lang og noe forvirrende. Boksen med valgmulighetene er ikke innlysende, og bør gjerne forbedres for å få bedre frem strukturen i tilbudet.

Det er gjort gode overveielser knyttet til kvalitetsarbeid i bachelorprogrammet i pedagogikk (BAPED). Det kommenteres at en av grunnene for lavere resultater på P270 kan være at emnet er frivillig, og det kan være gode grunner for å stille spørsmål ved om det er rett at et så sentralt tema dekkes i et valgemne.

På nettsiden til studieprogrammet for BAPEDSPIP fremgår det ikke at man krever politiattest eller at det blir foretatt skikkethetsvurdering gjennom hele studieforløpet, slik det nasjonale kravet er til studier i spesialpedagogikk. Dette kan ha sammenheng med at NLA Høgskolen ikke anser dette bachelorprogrammet som en bachelor i spesialpedagogikk. Det burde likevel ha lagt inne som et krav. Det er heller ikke innslag av praksis. Ønske om det er delvis begrunnet ut fra nasjonal evaluering, leder av Berit Rognhaug (2014), hvor det ble påpekt at bachelorgrad i spesialpedagogikk burde ha innslag av praksis.

Komiteens anbefalinger:

- Å gjøre P270 obligatorisk.

1.2 STUDIEPLAN OG LÆRINGSUTBYTTE

Komiteens synspunkter:

Navnet på studieprogrammet *Bachelor i pedagogikk (BAPED)* er dekkende for dette studieprogrammets læringsutbytte. Det er gjort en sammenligning av læringsutbyttebeskrivelsene for bachelorprogrammet i pedagogikk ved NLA og UiA (se Vedlegg 1). Lengden på læringsutbyttebeskrivelsene, særlig for kunnskapsdelen, fremstår problematisk og tilfører ikke læringsutbyttebeskrivelsene vesentlig substans. Dette er også gjennomgående i sammenligning med læringsutbyttebeskrivelser ved UiO og UiB for tilsvarende program. Det blir mange ord.

Navnet på studieprogrammet *Bachelor i pedagogikk med vekt på spesialpedagogikk og interkulturell pedagogikk (BAPEDSPIP)* oppleves ikke dekkende all den tid interkulturell pedagogikk kun inngår i et 15 stp. emne og ikke er et gjennomgående tema i studieprogrammet. Spesialpedagogikk og interkulturell pedagogikk er dessuten to ulike fagområder, så det stilles spørsmål om hvorvidt det heller burde vært to ulike bachelorprogram, heller enn et felles.

Emnesammensetningen på dette studieprogrammet fremstår for like og viser ikke bredden av det spesialpedagogiske. Alle fremstår veldig "skolsk", noe som snevrer inn fagfeltet. I stedet kunne man tenke en utdanning som handler om flere yrkesveier enn kun rettet inn mot skolen. Studentene som

tar kun en bachelorgrad i pedagogikk, havner oftest ikke innenfor utdanningssektoren. Kompetansen må dermed være bredere for å forstå utenforskap i en mye bredere samfunnskontekst. Det er heller ikke en opplagt kronologisk rekkefølge på hvilke emner som må tas først og sist. Et innføringsemne (P263) kommer f.eks. etter P259.

Felles for begge programmene er at det ut ifra beskrivelsene på studieprogramsidene kan fremstå som om det er vurderingen på de individuelle eksamener i hvert emne som gir grunnlag for karakteren. Men det blir jo gjort andre vurderinger i form av arbeidskrav også, som har et minstekrav for å at man får bestått. Formuleringen her bør kanskje endres slik at det fremkommer tydeligere at det er en bredere vurdering som blir gjort. Det er også for liten variasjon i eksamensformene, som pr. dags dato er noe konservative. Spesialpedagogikk skal dekke evalueringsformer som representerer menneskelig variasjon og bredde. Ved NLA er det skriftlige produkter enten produsert på 6 timer eller 3 dager som er eksamensformen. Det blir et snevert uttrykk for hvordan kunnskap kan vises.

Angående læringsutbyttebeskrivelser så er det dobbelt så mange læringsutbytter på BAPEDSPIP som på BAPED. Det virker veldig mye, og kan føre til at man ikke finner ut hva som er kjernen i emnet når det er en lang oppramsing. Sammenlignet med andre institusjoner har de 5 punkt under hver kategorioverskrift. Det kan være tøft å kompromisere og tvinge frem noen valg, men det kan være sunt å sette et tak på antall beskrivelser man vil ha, og så blir man nødt til å bli enige om hvilke det skal være.

Ved både HiNN og UiA må studentene ha metode før de skriver bacheloroppgaven. Metodeemnet kan gjøres praktisk ved at man f.eks. før praksisperiode blir kjent med observasjon som metode og i praksis er bevisst på sin egen rolle som observatør. Metode på bachelornivå må gjerne derfor balanseres mellom praktiske måter å drive kunnskapsinnhenting på, og forskningsmetode.

Metodekunnskap er også etterspurt i arbeidslivet når man skal lese og forstå forskning. Det er også viktig for å kunne skrive en bacheloroppgave og for å ha et kritisk blikk på tidligere forskning. Emne som kommunikasjon og holdningsdanning er også foreslått å gjøre obligatorisk da dette er viktige egenskaper som man fra et arbeidslivsperspektiv etterspør. Hva er det grunnleggende man ønsker skal ligge i bunn på denne utdanningen? Med så mange valgmuligheter, kan det grunnleggende bli valgt bort. Dermed mister studieprogrammet noe vesentlig i form av basiskunnskap. Dette gjelder BAPED.

Ang. akademisk skriving er erfaringer fra andre UH at det ikke er så stor effekt av generelle kurs i akademisk skriving, men heller det å styrke satsing på akademisk skriving i arbeidskrav, med en viss progresjon i utvikling av hvordan skrive akademisk. Slik rensker man bort noen nybegynnerfeil og få en viss opplæring i denne sjangeren. Nøkkelen er å legge det inn i arbeidskravene. Det fremkommer ikke noen logisk progresjon i arbeidskravbeskrivelsene på de ulike emnene, så dette er gjerne noe å se nærmere på. Det er stor forskjell på å skrive et journalnotat, en sakkyndig vurdering, en rapport eller et observasjonsnotat. Dette er en viktig del av det å kunne skrive.

Læringsutbyttebeskrivelsene er i tråd med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Det kan være krevende å oppfylle læringsutbyttebeskrivelsene på BAPED programmet når det ikke er noen emner som er obligatoriske, men består av en hel del valgemner som studentene kan velge blant. Vil en vilkårlig sammensetning av valgemner, gi et samlet læringsutbytte som en helt annen sammensetning? Det kan være verdt å se nærmere på hva som skal være det sentrale, og hvordan dette skal dekkes inn i visse emner.

Komiteens anbefalinger

- Læringsutbyttebeskrivelsene kan forenkles ved å sløyfe "vedhenget" til slutt på de fleste beskrivelsene (markert med rødt i Vedlegg 1).
- Det er anbefalt å benytte flere ulike former for vurdering for å vise studentenes kunnskap.
- Det er anbefalt å redusere antall læringsutbyttebeskrivelser på BAPEDSPIP.
- Det er også anbefalt å legge inn krav om politiattest for opptak til BAPEDSPIP, samt at det legges inn at det blir foretatt skikkethetsvurdering på denne bacheloren.
- Komiteen anbefaler også at det blir innført en praksisperiode på BAPEDSPIP.
- Det er i tillegg anbefalt å gjøre noen emner obligatoriske på BAPED.

1.3 MÅLGRUPPE/REKRUTTERING OG GJENNOMSTRØMMING

Komiteens synspunkter:

Det er gjort en god vurdering av målgruppe og gjennomstrømming. Komiteen har ikke noe å tilføre til disse vurderene.

Det kan være hensiktsmessig å revidere nettsidene for å gjøre de mer tilgjengelig for en relevant målgruppe.

Komiteens anbefalinger:

- Informasjonen om studieprogrammene på NLAs nettsider og rekrutteringsmateriellet kan oppdateres.

1.4 FAGMILJØ OG FORSKNING

Komiteens synspunkter:

Fagmiljøet innen pedagogikk ved LNA er godt beskrevet i egenevalueringen og fremstår som robust.

Komiteens anbefalinger:

- Ingen anbefalinger

1.5 INTERNASJONALISERING

Komiteens synspunkter:

Det fremstår som mangelfullt at det ikke eksisterer noen emner på engelsk, og å opprette slike emner, som det blir oppgitt er under forberedelse, fremstår som et klokt tiltak. Følgende to emner ved UiA kan være inspirasjon i så måte:

- International Issues in Inclusive Education (<https://www.uia.no/studieplaner/topic/PED221-2?year=2023>)
- Characteristics of Norwegian and Comparative Education (<https://www.uia.no/studieplaner/topic/PED237-1?year=2023>)

På presentasjonen av programmet står det «Se egne nettsider om Internasjonalisering», uten en aktiv lenke til dette. Det kunne med fordel vært en egen side for internasjonalisering innenfor det spesifikke programmet. Det står at 60 studiepoeng er mulig å ta i utlandet, men kunne med fordel vært synliggjort hvilke semester som var anbefale utvekslingssemester.

Komiteens anbefalinger:

- Gjennomføre opprettingen av engelskspråklige emner.
- Tydeliggjøre muligheten for utveksling, med en egen nettside om dette for programmet og tydeliggjøre av hvilke semester som er egnet for utveksling.

1.6 SAMFUNNS- OG ARBEIDSLIVSRELEVANS

Komiteens synspunkter:

Det gis nesten ingen redegjørelse for samfunns- og arbeidslivsrelevans i egevalueringen.

Det kommer heller ikke tydelig frem i studieprogrambeskrivelsen hvilken arbeidslivsrelevans de to bachelortilbudene har, og hvilke arbeidsmuligheter studentene får etter endt bachelorgrad. Dette punktet er også relativt kort beskrevet med runde formuleringer og lite konkret om hvor en kan få jobb. Det bør komme tydeligere frem at man ikke kan få jobb som spesialpedagog med en bachelorgrad, men at man må gå videre på masterstudiet for å få dette. I bl.a. Bergen kommune er de opptatt av at spesialpedagogene er godt forankret i det allmennpedagogiske fagfeltet også, da det ikke er mulig å se det spesialpedagogiske uten å vite noe om det allmennpedagogiske. Dette kommer det fram at NLA opptatt av også, men det kan tydeliggjøres enda bedre på studieprogramsidene til BAPEDSPIP.

Det stilles spørsmål ved fremhevingen av “dyktiggjøring til oppgaver i hjemmet” som første punkt i en opprømsing på både landingssiden og på studieprogramsidene. Det er gjerne ikke dette som appellerer aller mest til dagens unge. Det ble også påpekt behovet for praksis i løpet av studiet, særlig på BAPEDSPIP. UiA har innført et praksisorientert emne, med en evalueringsrapport i etterkant, for å gjøre bacheloren mer praksisrelevant. HiNN har valgt å ha praksis innenfor andre institusjoner enn

skolen, institusjoner hvor studentene etter hvert kan få seg jobb. Både bachelor i pedagogikk og spesialpedagogikk gir kvalifisering for stilling som miljøterapeut.

Anses de to studieprogrammene som disiplinstudier/universitetsfag, så er det i og for seg helt greit. Men da må det gjerne kommuniseres tydeligere. Så er det spørsmål om NLA ønsker å utdanne til noe knyttet til praksisfeltet. Dette er en avveining som NLA må gjøre. Særlig innen spesialpedagogikk er det et ønske i de nasjonale drøftingene at denne bacheloren skal ha en utøvende side som kommer til uttrykk i utdanningen. I dag etterspørres folk med utdanninger som barnevern, sosionom og vernepleie. Det er de profesjonsutøverne folk med bachelor i spesialpedagogikk konkurrerer med i dagens skole. Siden BAPEDSPIP er veldig innrettet mot skolen, kan man lure studentene til at de kan få jobb som spesialpedagog i skolen. Det kan de ikke per i dag. Her skjer det imidlertid en endring i opplæringsloven, som åpner opp for nye yrkesgrupper i skolen, og det kan hende at spesialpedagogikk kan inngå her, Det kan likegodt hende at det er sosionomer, vernepleiere og barnevernspedagoger som tar de plassene.

Det kan vurderes om emnesammensetningen tilstrekkelig legger opp til kontakt med samfunns- og arbeidslivet. Her kan det kanskje hentes inspirasjon fra emnet *Pedagogisk Utviklingsarbeid (PED317)* ved UiA, der studentene «samarbeide om en prosjektoppgave knyttet til pedagogisk utviklingsarbeid i organisasjoner innenfor offentlig, privat eller frivillig sektor» (<https://www.uia.no/studieplaner/topic/PED317-2?year=2023>).

Komiteens anbefalinger:

- Vurdere opprettelsen av et mer arbeidslivs- og samfunnsorientert emne.

1.7 LÆRINGSMILJØ

Komiteens synspunkter:

Det gjøres godt rede for læringsmiljøet ved programmet. Det er ikke beskrevet noen studentforening knyttet til pedagogikkfaget (linjeforening). Dette er det gode erfaringer med både ved UiA og HiNN. En slik forening kan være et godt supplement til de ordinære ordningene for studentrepresentantsjon, som kan sikre et litt mer faglig orientert studentengasjement.

Komiteens anbefalinger:

- Vurdere om tilrettelegging for studentforening (linjeforening) kan bygge opp under læringsmiljøet ved programmet.

1.8 PROGRAMMETS FRAMTID SETT I LYS AV HØYSKOLENS STRATEGI OG SÆR-PREG

Komiteens synspunkter:

Det gjøres gode overveielser i internevalueringen. Det stilles spørsmål ved om BAPEDSPIP ivaretar NLA sitt særpreg godt nok. Verdisynet og et bredt samfunnsperspektiv blir litt borte. Spesialpedagogikk handler ikke om å drive opplæring for enkeltpersoner. Det er ikke et instrumentelt fag, men handler om inkludering av mangfold inn i et fellesskap. Dette kan tydeliggjøres.

Komiteens anbefalinger:

- Det anbefales å få allmennpedagogikkens grunnlagsspørsmål tydeligere frem og at samfunnsperspektivet kommer tydeligere frem.

1.9 SAMLET OPPSUMMERING

Komiteens anbefalinger er sammenfattet nedenfor, fordelt på felles tiltak og spesifikke tiltak for BAPED og BAPEDSPIS:

- Felles tiltak:
  - Å gjøre P270 obligatorisk.
  - Benytte flere ulike former for vurdering for å vise studentenes kunnskap.
  - Informasjonen om studieprogrammene på NLAs nettsider og rekrutteringsmateriellet kan oppdateres.
  - Gjennomføre opprettingen av et engelskspråklig emne.
  - Tydeliggjøre muligheten for utveksling, med en egen nettside om dette for programmet og tydeliggjøre av hvilke semester som er egnet for utveksling.
  - Vurdere opprettelsen av et mer arbeidslivs- og samfunnsorientert emne.
  - Vurdere om tilrettelegging for studentforening (linjeforening) kan bygge opp under læringsmiljøet ved programmet.
  - Få allmennpedagogikkens grunnlagsspørsmål tydeligere frem og se til at samfunnsperspektivet kommer tydeligere frem.
- **BAPED-programmet:**
  - Gjøre noen flere emner obligatoriske.
  - Læringsutbyttebeskrivelsene kan forenkles ved å sløyfe "vedhenget" til slutt på de fleste beskrivelsene (markert med rødt i Vedlegg 1).
- **BAPEDSPIS-programmet:**
  - Redusere antall læringsutbyttebeskrivelser.
  - Legge inn krav om politiattest for opptak, samt at det legges inn at det blir foretatt skikkethetsvurdering på denne bacheloren.
  - Innføring av en praksisperiode.

Konklusjon om hvorvidt studieprogrammet anbefales videreført, endret eller nedlagt:

Studieprogrammene anbefales videreført med mindre endringer knyttet særlig til obligatoriske emner, internasjonalisering og yrkesorientering.

Eventuell kommentar til rapporten fra avdelingen:

Ansatte ved Pedagogikkavdelingen ved NLA Høgskolen takker for en grundig evalueringsrapport fra ekstern komité.

Vi merker oss komitéens anbefalinger, som i store trekk sammenfaller med interne vurderinger av endringer som er ønskelige å gjennomføre på de to aktuelle bachelorprogrammene. Vi vil i det følgende kort oppsummere revisjoner og justeringer som vi gjennomfører våren 2024, med tanke på utprøving fra studieåret 2025-26, og nødvendig godkjenning fra Lokut. Vi vil:

- *Revidere studieprogrampresentasjonen, og gjøre programoversiktene mer tilgjengelig.*
- *Gjøre P270 Forskningsmetode obligatorisk for begge bachelorprogrammene*
- *Endre navnet på bachelor i pedagogikk med vekt på spesialpedagogikk og interkulturell pedagogikk til bachelor i spesialpedagogikk og forenkle læringsutbyttebeskrivelsene for dette programmet.*
- *Innføre obligatoriske emner på BAPED og justere læringsutbytte beskrivelsene her etter det.*
- *Gå igjennom arbeidskrav og eksamensform slik at det blir bedre sammenheng mellom akademisk skriving og bedre variasjon.*
- *Undersøke muligheten for praksis på BAPEDSPIP.*
- *Revidere informasjonen på studieprogrammenes landingssider og oppdatere rekrutteringsmateriell.*
- *Revidere og oppdatere nettsiden om internasjonalisering og starte opp med to engelskspråklige emner fra våren 2025, samt tydeliggjøre hvilket semester vi legger opp til utenlandsopphold.*
- *Tydeliggjøre samfunns- og arbeidslivsrelevans i studieprogrambeskrivelsen og i undervisningen, slik at vi skårer bedre på dette i undersøkelser som Studiebarometeret.*
- *Få pedagogikkens grunnlagsspørsmål tydeligere frem.*

Vedlegg 1: Sammenligning av læringsutbyttebeskrivelser mellom UiA og NLA

UiA	NLA
<p>Kunnskap Etter fullført studium skal studentene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ha grunnleggende kunnskap innenfor fagområdet pedagogikk og fagets røtter, tradisjon og anvendelse • ha kunnskap om sentrale pedagogiske begreper, teorier og modeller • kunne forklare hvordan læring og opplæring endres i det globale kunnskaps-samfunnet • kjenne til sentralt forsknings- og utviklingsarbeid innenfor pedagogikkfaget • kjenne til kvalitative og kvantitative forskningsmetoder som er egnet til å utforske pedagogiske problemstillinger 	<p>Kunnskap Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har innsikt i ulike syn på pedagogikk og ulike oppfatninger av grunnleggende begreper for pedagogisk virksomhet: oppdragelse og undervisning, opplæring og utdanning, danning og oppbygging. • har innsikt i ulike syn på virkeligheten, mennesket, erkjennelsen og samfunnet – i teori om oppdragelse og undervisning, i pedagogiske planer og i praksis. • kan gjøre rede for praktiske konsekvenser som slike syn kan ha ved prioritering av verdier og valg av formål, mål, innhold, metoder og vurderingsmåter – i teori om oppdragelse og undervisning, i pedagogiske planer og i praksis. • har innsikt i ulike syn på pedagogiske institusjoner, mandat- og ansvarsfordelingen mellom dem og etiske prinsipper for pedagoger - i teori om oppdragelse og undervisning, i pedagogiske planer og i praksis. • har innsikt i pedagogisk idéhistorie, pedagogisk psykologi, pedagogisk sosiologi og historie, og har innsikt i de øvrige pedagogikkemnene som han eller hun har valgt i bachelor-studiet.
<p>Ferdigheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunne legge til rette for individers og organisasjoners læring og kompetanseutvikling • kunne planlegge, gjennomføre og evaluere veiledningsprosesser for enkeltpersoner og grupper 	<p>Ferdigheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beskrive konkrete praktisk-pedagogiske situasjoner og kontekster og reflektere over dem. • kan formulere skriftlig hva hun eller han selv tror på og brenner for som pedagog, og kan reflektere med utgangspunkt i dette.

<ul style="list-style-type: none"> • kunne planlegge et pedagogisk utviklingsarbeidet tilpasset en bestemt organisasjon • kunne drøfte og vurdere etiske dilemmaer og utfordringer knyttet til sentrale pedagogiske temaer • kunne gjennomføre et større faglig arbeid på en selvstendig måte (bacheloroppgaven) 	<ul style="list-style-type: none"> • kan anvende sine erfaringer og kunnskaper i kritiske drøftinger av pedagogiske spørsmål. • kan formulere en relevant pedagogisk problemstilling, velge kilder som kan belyse denne, anvende prinsipper for akademisk skriving, bruke et relevant verktøy i denne sammenhengen og foreta selvstendige og begrunnede refleksjoner og vurderinger. • har ferdigheter til å oppdatere sin kunnskap innenfor faget.
<p>Generell kompetanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunne anvende fagets kunnskapsbase og tilegne seg nye kunnskaper og ferdigheter • beherske akademiske krav til framstilling av sentralt fagstoff både skriftlig og muntlig • kjenne til nytenkning og innovasjonsprosesser innenfor fagområdet • ha innsikt i relevante etiske problemstillinger og utfordringer • ha innsikt i hvordan internasjonalt samarbeid er med å forme faget og samfunnet 	<p>Generell kompetanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • engasjerer seg i pedagogiske spørsmål og aktuell pedagogisk debatt, og reflekterer over sine egne relasjoner med barn, unge og voksne. • ser betydningen av handlinger som kan bygge opp en god pedagogisk holdning bl.a. preget av frihet, tillit, saklighet, autoritet, åpenhet, tålmodighet, glede og humor, nestekjærlighet, tilgivelse og praktisk visdom. • er i stand til å vurdere hva voksne bør føre videre til neste generasjon og til å forme antakelser om hva som er best for barna - og kan revurdere målene i konkrete situasjoner. • er i stand til å lytte og la seg si noe, og er i stand til å stille kritiske spørsmål til pedagogiske tradisjoner og praksis. • har en selvkritisk holdning i arbeid med oppgaver. • kan bidra til nytenkning og fremme innovasjonsprosesser.